

Ceramische Kunst in den Indischen Archipel.

AARDEWERK VAN DE KEI-EILANDEN.

de aanrakingsdruk van de hand in een zeker tempo wordt uitgeoefend, om in den rand blanke plekjes uit te sparen.

Door deze behandeling van het verflapje verkrijgt men een rand van als 't ware toevallig ontstane motieven, waarin plaatselijke opeenhoopingen en verspreidingen der kleurstof waarneembaar zijn. Het effect der vluchtige versiering, opzettelijk in de bedachte trucs, maar toevallig in de resultaten, en te vergelijken met een snelschildering van de meest globale ornamenten, kan niet beter worden verduidelijkt, dan door de vermelding van het feit, dat eens een kunstkenner, die een dergelijk product van Inlandsch aardewerk beschouwde, verwonderd uitriep: Wat een aardig geteekende rand van paardmotieven!

Zoo slordig-vlug als dit werk van lenig vingerbeweeg wordt uitgevoerd, zoo expresnauwkeurig, mooi-figuraal lijkt soms het resultaat der schildering.

Behalve met het zich donkerrood bakkende watoe-poeroe wordt op Batoebarasche potten ook nog met kalk gewerkt, waarmee men gewoonlijk enkele stippels maakt.

De Plèrèdsche voorwerpen vertoonen meer exacte schilderingen van roode rankmotieven op het witte fond van breede randen, welke eerst met een soort pijpjaarde worden aangestroken.

Een bepaald geometrisch ornament, met het rood van ijzerhoudende klei-aarde aan-

gebracht, komt voor op het van de Keieilanden afkomstige aardewerk, dat als proeven van versiering door beschildering het hoogst staat in den Indischen Archipel.

De teekening op den door concentrische ringen verdeelden wand van een Keischen pot is rationeel en logisch bedacht; de afwisseling van breede en smalle ornamentranden toont smaak, overleg en be-

rekening van den werker; het aanbrengen der vorm verslankende spitsmotieven (toempals) wordt op juiste, goedgekozen plaats gedaan; de opvulling der strooken en strookjes is dikwijls kunstig; de rankmotieven brengen eveneens de juiste variatie.

Het rood-op-wit-patroon volgt wel eens op een complementaire teekening. Te groote, uitgespaarde vlekken zijn met afzonderlijke figuurtjes opgevuld, en zelfs de wandrand van het voorwerp is beteekend, zij 't ook met eenvoudige slinger- of zigzaglijn.

G. W. C. Baron van Hoëvell schrijft in zijn opstel over de Keieilanden (tijdschrift voor Ind. Taal-, Land- en Volkenk. deel XXIII): „De potten en kommen, op deze wijze vervaardigd, zijn soms zuiver rond, als met een passer getrokken, hetgeen van een zeer goed oog getuigt. 't Is verwonderlijk te zien, hoe zij, (de pottenbakkers van Eli en Elat) op deze wijze allerlei soort vaatwerk vervaardigen. Later worden, vóór de leem geheel droog is, allerlei figuren, arabesken, bladeren, etc. op de potten geteekend, welke figuren zeer symmetrisch zijn en alleen ook uit de hand met een stukje bamboe er in worden gegrift, of en relief worden aangebracht. *) Jammer, dat zij later de figuren op ruwe wijze beschilderen met een soort bruinroode oker, die in 't gebergte gevonden

*) Dat deze versieringsmethode ook op de Keieilanden bestaat, is te zien aan sommige hierbijgevoegde afbeeldingen van het Keische aardewerk.